

CAP

VERNELL

Nº 75

Capdepera - Cala Rajada

Març 1987

Les nostres possessions

Ses set cases

portalet

APRENDRE A APRENDRE

Ara ja fa un any que som europeus, ja podem anar amb el cap ben alt, sense tenir por d'esser catalogats com a ciutadans de segon ordre. Però hi ha molta gent que pensa que seguim necessitant un canvi profund i no només en les formes externes. Això, precisament, ens ha passat d'alguna manera ens ha passat amb la problemàtica plantejada aquest darrer mes a les escoles. La pel·lícula dels fets és la següent:

Els mestres presenten com a forma alternativa a l'horari actual, la jornada intensiva, és a dir, començar a les 8'30 i finalitzar a les 14'30, i els capvespres oferir als al.lots una sèrie de tallers i alternatives d'ocupació del temps lliure. Aquestes activitats tendrien un caire optatiu i voluntari. Els pares, a una assemblea extraordinària bastant moguda rebutjaren el projecte i, finalment, en el recentment creat Consell Escolar, sols els mestres segueixen amb la mateixa idea d'implantar el canvi d'horari. Pun i final.

Aquesta qüestió ha servit perquè se suscitàssin comentaris diversos: "Lo que volen els mestres és anar-se'n al migdia de l'escola". "Els al.lots passen massa temps dins les escoles". "A Europa fa molts d'anys que es fa la jornada intensiva". "Els al.lots a lloure només faran desastres". "Es donarà una oportunitat als alumnes de fer allò que els agrada".

Si bé es evident que els al.lots passen massa hores dins l'escola i acaben desmotivats, també és cert que no podem comparar-nos, en moltes coses, amb els països europeus, sobretot perquè ens falta una infraestructura de la que ells disposen. Infraestructura, en primer lloc, humana; no tenim gent preparada, i l'escola no acaba d'esser més que un lloc on es guarden els al.lots. Després ve la infraestructura material. Dur a terme unes activitats extraescolars per tal d'ocupar unes hores dels capvespres, suposa unes despeses que l'APA i l'Ajuntament, o no tenen o no volen gastar. Finalment, s'han de tenir en compte els al.lots. Qui acudiria a aquestes activitats? Si fossin tots no hi hauria problemes, però lo difícil és motivar aquells que no fan res -la gran majoria- i evitar que els que estan super-ocupats no s'ocupin més.

Haurém d'esperar un poc més per fer aquest tipus de reformes. El que és important.

LLIBRES El Servei Municipal d'Orientació Escolar ens ha comunicat que està preparant una nova edició de la festa del llibre. I si l'any passat foren els contes els protagonistes de la festa ("Fes-te el teu conte" era el lema), es pretén que enguany ho sigui la poesia. Amb la col.laboració de la llibreria "L'Alborada", els actes es desenvoluparan els dies 8,9 i 10 d'abril a l'escola "S'Alzinar", i els dies 13, 14 i 15 a "S'Auba".

HEM FET AQUEST NÚMERO:

Joan Nebot

Mari-Germa Melis

Joana Colom

Maria Vives

Pep Terrassa

Llucià Sirer

Mª Antònia Nadal

Jaume Fuster

Bàrbara Flaquer

Ani Muñoz

Toni Amorós

Gabriel Torres

BOLLETÍ DE L'OBRA CULTURAL BALEAR.

Capdepera-Cala Rajada

FEBRER 1987

Carrer d'es Port, 43

Capdepera

Depòsit Legal: P.M. 497/80

Imprimeix:

APÓSTOL Y CIVILIZADOR, Petra.

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

RUES Malgrat la manca d'acord entre els organitzadors habituals de la Rua Gabellina i l'Ajuntament, això no fou obstacle perquè es dugués a terme la tercera edició d'aquesta festa de carnaval, amb nutrida participació popular. També la II Rua Cala Rajada va tenir lloc, i ambdues acabaren amb coca i vi. Això fou els dies 27 i 28 de febrer. Prèviament, el dia 26, els centres escolars "S'Auba" i "S'Alzinar" celebraren les respectives "ruetes", ben animades i vistoses. Una cosa pareix clara, i és l'evident arrelament d'aquestes festes en l'esperit del nostre poble, a pesar de llur recentíssima "resurrecció".

DONANTS Confirmant el que havíem anticipat el que havíem anticipat el mes passat, el diumenge 8 de març celebraren el seuencontre comarcal els donants de sang de la Seguretat Social. Foren més de mil les persones que s'hi congregaren, assistint als distints actes, des de la missa fins al berenar, tot amenitzat per la Banda de Cornetes i Tambors, la Banda de Música i les agrupacions "Aires Gabellins" i "Castell de Capdepera". Els donants que havien superat les deu o vint-i-cinc donacions, reberen la medalla acreditativa.

SOLFES Pocs són els mesos que no ens hem d'ocupar d'assumptes musicals. Més val així. Vegem. En primer lloc, confirmar també la participació de la Banda de Música a les festes de les Falles de València, com a convidada, concretament, de la Falla de la Plaça de l'Arbre. Hauran estat quatre dies, del 16 al 20 de març, coincidint amb l'aparició d'aquest número, cosa que ens impedeix donar-vos noves d'aquest periple valencià però que no dubtam haurà resultat del tot positiu per als músics locals. Per altra banda, la Coral S'Alzinar està preparant un concert de música sacra que presentarà a l'església de La Sang, amb motiu del pregó de Setmana Santa organitzat per les confraries de Ciutat. Això serà, si no hi ha res de nou, el dia 10 d'abril. Aquest mateix concert el repetirà la nostra coral a Santanyi, el dia 11, dins el Cicle Quaresmal de Música Coral que organitza la Federació de Corals de Mallorca, amb la col.laboració del Consell Insular i la Caixa d'Estalvis "Sa Nostra". Finalment, el dia 12 es repetirà el dit concert a Capdepera o Cala Rajada, cosa no decidida en funció de la necessitat d'orgue. Dins aquest mateix cicle, el dia 14 de març hauran actuat a Capdepera les corals Fra Juníper Serra de Petra i l'Orfeó Artanenc. Per a tancar aquests comentaris musicals, dir que la Coral S'Alzinar haurà estrenat uniforme amb motiu dels concerts esmentats.

ASSEMBLEA El dia 2 de març es reuniren en assemblea general els pares d'alumnes del col·legi "S'Alzinar", per a tractar la proposta del claustre de professors d'iniciar un cicle experimental de jornada intensiva. Es tractà d'una reunió molt "moguda", on la dita proposta fou rebutjada. Com que l'acceptació per part dels pares era una condició indispensable per dur a terme l'experiment, pareix que aquest haurà d'esperar a millor ocasió.

ELECCIONS No, no ho acaben de tenir clar els distints partits, a l'hora de confeccionar les respectives candidatures per a les eleccions locals. Els únics que pareixen haver esbargit tots els dubtes, són els del CDS, amb en Salvador Moll i en Xisco Terrassa al davant. En canvi en Pep Albertí ens va desmentir que ell encapçalàs la llista d'AP. UM, per la seva part, pareix que està jugant fort la carta d'en Joan Pascual, per bé que aquest hauria mostrat certes reticències a tornar-se a presentar. Esquerra Unida està dubtant si presentar-se com a tal o si fer-ho amb les sigles del PSM. I el PSOE? Tampos ells pareixen haver trobat les persones adients per a encapçalar la seva candidatura, o al manco res en diuen. En fi, que haurem d'esperar...

TAPADORES Les de les clavegueres que hi ha al llarg de les aceres de l'Autovia. Com que resulta que estan més baixes que el trespol, sobretot de pujada és ben senzill ensopegar-hi. Si vos passa, no sereu els primers que hi foteu de "folondres". Anau vius si hi voleu anar, que el que és arreglar-ho, no creim que ploqui d'aquest tro.

AIGUA ...europea. De les quaranta-una marques d'aigua mineral natural que la CEE ha homologat per a tota Espanya, tres n'hi ha de les Balears: Sa Bastida, Binifaldó i Na Taconera. Ja ho sabeu, beure'n és, també, esser una mica més europeus. Nosaltres la tenim en casa...

CORREGUDES A la Final Insular de Cross Escolar, hi participaren dos equips en representació de la comarca. Representació que es varen haver de guanyar a pols. Aquests equips eren dels col·legis S'Auba i S'Alzinar i la dita final tengué lloc el 21 de març a Peguera. Per altra part, la corredora local Paquita Rosselló, enrolada en el Club Filípides, ha participat a les eliminatòries celebrades a Sabadell i a la final celebrada a Sant Sebastià, del Campionat d'Espanya de Cross Femení per Clubs. Tot això sense tenir cap instal·lació digna de tal nom. I encara n'hi ha que posen en dubte la necessitat d'una pista d'atletisme en el nostre poble...

SALVATJADA Devora la Cova de S'Ermita (Coves d'Artà), n'hi ha d'altres de més petites, però igualment belles. Doncs bé, algunes d'aquestes han estat destrossades amb compressor per tal d'endur-se'n les estalactites i les estalacmites, diuen que per decorar habitatges. No sabem si això és legal o no, ni quina autoritat té competències en la matèria. El que sí ens pareix és una salvatjada i en volem deixar constància.

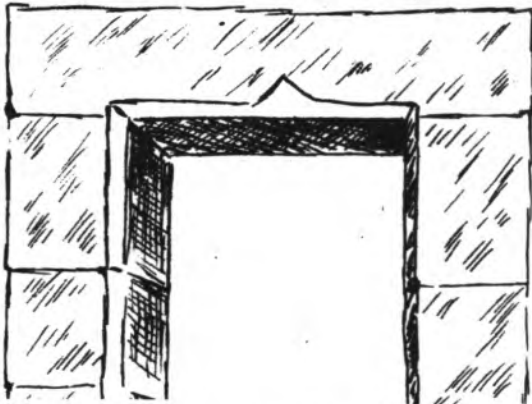
SOPAR Sempre ens ne passa alguna per alt. El mes passat ens oblidàrem de dir que havíem assistit a un sopar organitzat pel Consell Insular per a la Premsa Forana. La cosa no tendria més importància si no fos perquè aquest sopar es va celebrar a Cala Rajada. Va esser bó.

UNS COMENTARIS A PROPÒSIT DE CA'S GOVERNADOR

Les obres d'acondicionament de Ca's Governador estan gairebé enllestides, cosa que ens permet descobrir la gran transformació realitzada a l'interior del casal. Tan és així que sembla més una galeria, una sala d'exposicions, que no un casal.

A l'interior del casal quasi no queda res que ens recordi Ca's Governador; sols uns detalls com la capelleta que hi havia a la cambra. També ha quedat a la vista una part de l'antic referit del despatx, on es poden observar uns detalls de l'antiga decoració.

Al portalet del corral se l'ha desfigurat una mica. Amb la intenció de deixar la cara exterior ben polida, se li ha tapat una osca que hi havia enmig de la peça de marès que fa de llindar. Aquest fet no tendria importància si no fos perquè era, precisament, aquesta osca tan mal feta la que ens descobria l'antiguitat del portalet, anterior a la construcció del casal.

Emperò, no és la meua intenció fer un repàs de tot quant s'ha fet o deixat de fer. La curolla que m'estimula a escriure és la de forçar la meua imaginació i la de tots vosaltres, amb la intenció de trobar una explicació a un detall que presenten moltes de les cases que hi ha dins el Castell: un sòl invadit pel rocam. ¿Com es podia viure a les cases petites, si el rocam ocupava bona part de la casa? ¿Per què no feien uns graons o una mena de plataforma que permetés aixecar el nivell del sòl, i així cobrir el rocam?

A Ca's Governador, una de les poques coses que han respectat les obres d'acondicionament és, justament, el rocam que invadia part de la planta baixa. Personalment n'estic content, encara que no estic segur que, tal i com s'han plantejat les obres, això no faci mal als ulls.

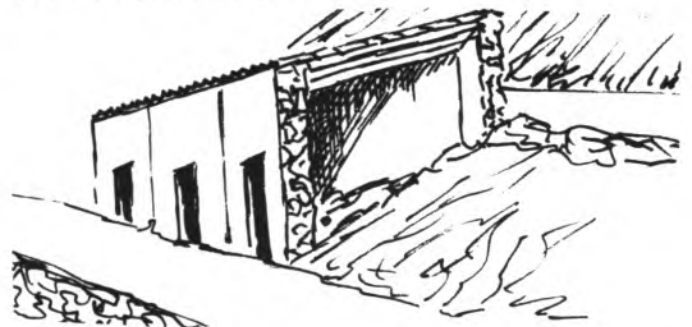
El primer que cal pensar és que si els antics pobladors no llevaren el rocam és perquè no disposaven de medis per fer-ho, doncs la roca és molt compacta i d'una gran duresa. La localitzam a

l'Església, precisament a la capella més antiga, que és la primera a mà dreta, a Ca's Governador, a la llotgeta de l'entrada, és a dir, per tot.

Si no podien llevar la roca de dins les habitacions, ¿per què no utilitzaren un sistema urbanístic i de construcció mitjançant el qual es superassin tals obstacles? Per les ruïnes d'algunes construccions, i també per uns pocs documents (1), sabem que el carrer que anava del portal del Rei En Jaume a l'esglesia, corria paral·lel a la murada nord. Les cases d'aquest carrer tenien possibilitats de construir una base que superàs el desnivell i cobrir el rocam; damunt, aixecarien la casa.

Hi ha cases que empraren aquest sistema, encara que podria ser que s'utilitzàs fins entrat el segle XVIII. Uns altres carrers enllaçaven de manera perpendicular al que abans he descrit. Per exemple, el carrer que passa per baix de Ca's Governador. Sembla que les cases que estaven en aquests carrers tenien l'entrada pel carrer que passava per la part de baix i no en el que passava per la part de dalt, cosa que hagués permès superar el problema.

Tal vegada el lector trobarà altres explicacions. Segons el meu parer, el rocam que hi ha dins Ca's Governador no és més que un testimoni d'un sistema urbanístic i d'un tipus de construcció que so va saber superar el problema del desnivell ni els obstacles.

PEP TERRASSA

(1) "Artà en el segle XV". Mossèn Antoni Gili. Pàg. 137.

per què ?

- PER QUÈ el manteniment de la xerxa d'aigua potable el pagam a tant per comptador i no segons el consum?
- PER QUÈ els partits polítics no presenten primer el programa que la foto?
- PER QUÈ l'Ajuntament s'equivoca tant a l'hora de cobrar els impostos?
- PER QUÈ n'hi ha que se dediquen a fer mal bé el material deportiu públic?

DURANT EL MÉS DE FEBRER...

Han nascut:

- Agustí Nebot Massanet
de Lluís i Bàrbara.
- Gabriel Àngel Estévez Moyà
de Fernando Felipe i Antònia.
- Noemi Fernández Heredia
de Serafín i M^a de los Àngeles.
- Catalina Mª Navarro Esteva
de Manuel i Maria.
- Marta Juan Rosselló
d'Antoni i Catalina.
- Francisco José Uceda Mercant
de José i Catalina.
- Raquel Quiles Pérez
de Juan y Francisca.
- Ricardo Muñoz Bonnín
d'Andrés i Ana.

S'han casat:

- José Luís Martínez González
amb Margalida Esperança Ferrer Vives.
- Antonio Martos Montes
amb Petra Susann Fischer
- Joan Jaume Sancho
amb Maria Ferrer Barceló.

Han mort:

- Antoni Orpi Sancho
- Cristòfol Terrassa Moll
- Alberto Infante Caro
- Mateu Llinàs Sancho
- Fausta San Segundo
- Bàrbara Moll Bernat

dècimes afuades

d'es Pastor de Son Perdiu.

A mi sempre m'ha agradat
sebre que estan plens de vida
i que res no els intimida.
Bé per sa Tercera Edat!
Sa seva vitalitat
és un exemple a seguir
i és fantàstic descobrir
com frueixen, com gaudeixen,
com a tot ho envesteixen
contents des seu envellir.

.....

Una cosa és voler viure
i una altra cosa és pixar
fora des test i esquitxar
a tothom i així fer riure.
Me sap greu haver d'escriure
que si sa Tercera Edat
presenta per separat
llista per ses eleccions,
o és que han perdut ses raons
o és que van desbaratats.

Breu comentari sobre "política econòmica"

Ahir horabaixa (1) i en companyia d'altres conciutadans, vaig assistir meditats a l'espectacle que suposava la descàrrega d'arena que duia a terme el vaixell "Aridosa" (2) a la platja de Son Moll. La meua íntima reflexió topava gairebé en la eufòria generalitzada de nins i adults (així com d'uns quants estrangers) que participaven de tan insòlit esdeveniment amb un somriure innocent en un cas, maliciós en uns altres que hi veien en aquesta nova conquesta tècnica les portes obertes al creixement, al negoci i als doblers... és a aquests a qui vull parlar.

La nostra benvolguda comoditat de viure és el resultat d'un fenomen econòmic i social que en moltes ocasions oblidam quan prenem decisions polítiques. Tot començà per noltros allà en els anys seixanta quan la societat opulenta del nord d'Europa assolí un nivell de vida capaç de permetre'ls el luxe generalitzat de viatjar a zones més càlides i descongestionades, cercant allò que no tenien a ca seva, sol, platja i alcohol barat, duent-nos a allò que s'anomena turisme de masses, un apèndix més del que és conegut com a consum de masses, característic del món occidental a la darrera mitat del segle XX. Avui, el fenomen no ha minvat, si bé ha sofert una sèrie de modificacions que cal precisar. El nombre d'oferta hostelera ha augmentat fruit dels bons resultats econòmics obtinguts anys enrera; paral·lelament ha sorgit una nova modalitat de venda: em refereixo als apartaments, siguin ja bé de temporada o de sgonza residència.

Per altre banda el gran nombre d'inmigrants que afluïen a les illes cercant una sortida a la seva situació han vist complert les seves expectatives en general, exceptuant nous brots d'atur, fruit de la reducció de plantilles, instal·lant-se molts d'ells entre noltros.

Feta una petita descripció del que ha estat el camí recorregut i arribat el moment actual, quan ja duim arena a les platges perquè la que hi ha no basta, quan construïm espigons (3) per ampliar-les a fer-ne de noves, quan l'especulació urbana marca les clares diferències entre sol oombra, verd o ciment, pau o bordell, cal demanar-se: quin serà el proper futur de tot aquest senzill però delicat panorama del turisme que ens plou cada any?

Al meu parèixer ens trobam en un punt crític d'inflexió, a on la nostra (o bé caldria dir la seva) decisió política, que en el pitjor d'els casos, ens farà bascular cap a un model contra el qual no caldrà lluitar, sols competir descarnadament amb dents i ungles, tot perquè el profit se l'enduguin uns altres. A hores d'ara, quan hem vist el primer signe evident de desmesura cal reflexionar sobre un concepte ecològic (mig-ambiental) i posar-nos en consonància amb l'entorn. "L'Ecologia, al ser la ciència de la interacció entre els sistemes d'essers vius i el seu medi-ambient, extreu de les seves observacions unes regularitats empíriques que es poden generalitzar com a lleis de comportament, derivant-se d'elles criteris i directrius per guiar l'acció en qualsevol tipus de sistema a on el paradigma ecològic sigui aplicable" (4).

(1): dissabte, 28 de Febrer del 1987.

(2): CO-2-1689.

(3): vos recordam el cas de "Sa Font de Sa Cala Cala" del que unes pintades en deien "platja artificial", essent motiu de burla. El temps ens ha donat la raó.

(4): LUIS RACIONERO. Del paro al ocio. Ed. Anagrama. (pag. 61).

Bartomeu Garau "Bambu".

LLOCS DE VENDA:

- Els dos estancs de Capdepera.
- Llibreria L'Orient.
- Llibreria Cala Rajada.

Conèixer les idees i interessos de la premsa és primordial per fer una lectura adequada de la mateixa i poder equilibrar la informació que transmet. El text, que a continuació reproduïm, és l'exposició d'un mètode per destriar "CUALES SON LOS PERIÓDICOS BUENOS Y CUALES LOS MALOS, Y QUE SE HA DE JUZGAR DE LO BUENO QUE TENGA UN PERIÓDICO MALO Y, AL REVÉS, DE LO MALO EN QUE PUEDE INCURRIR UN PERIÓDICO BUENO". N'és l'autor, Monsenyor Félix Sardà Silvaný. De segur, ajudarà a l'amic lector a formar-se un criteri qualificat sobre la Revista que té entre les mans.

"...Primeramente, es claro ("per se patet") que ninguna confianza deben inspirarnos tocante a Liberalismo los periódicos que se honran (o deshonran) con llamarse a si propios y portarse como liberales. Como hemos de fiarnos de ellos, si son precisamente los enemigos contra quienes hemos de preveniros, y a quienes hemos de andar constantemente hostilizando! Queda, pues, fuera de toda discusión esta parte de consulta...

Hay una clase, empero, de periódicos, no tan descarada y pronunciada, que gusta de vivir en la ambigüedad de indefinidos colores y de indecisas tintas. Que se llama a todas horas católica, y a ratos abomina y detesta el Liberalismo, cuanto a la palabra por lo menos. Es la comunmente conocida por católico-liberal. De ésa hay que fiar menos aún y no dejarse sorprender por sus mojigaterías y pietismos. Es seguro que en todo caso apurado predominará en ella la tendencia liberal sobre la católica, aunque entre ambas se proponga fraternalmente vivir. Así se ha visto siempre y así debe lógicamente suceder. La corriente liberal es más fácil de seguir, y en prosélitos es más numerosa, y es al amor propio más simpática. La católica es más áspera en apariencia, tiene menos secuaces y amigos, exige navegar siempre contra el natural corrompido impulso de la ideas y pasiones. En un corazón vacilante, como son los tales, es, pues, regular que ésta sucumba y aquélla prevalezca. No hay que fiar, pues, en casos difíciles, de la prensa católico-liberal. Más aun. Tiene el inconveniente de que su fallo no nos sirve tanto como el de la otra para formularnos prueba contraidictoria, por la sencilla razón de que su fallo no es absoluto y radical en nada, y si por lo regular acomodaticio.

La prensa buena es la prensa íntegramente buena, es decir, la que defiende lo bueno en sus principios buenos y en sus aplicaciones buenas. La más opuesta a lo reconocidamente malo, "opposita per diametrum" como dice San Ignacio en el libro de sus Ejercicios. La que està al lado opuesto de las fronteras del error, la que mira siempre frente a frente al enemigo, no la que a ratos vivaquea con él, o no se opone más que a determinadas evoluciones suyas. La que es enemiga de lo malo en todo ya que lo malo es malo en todo, aún en aquello bueno que por casualidad puede conseguir traer alguna vez...

Suelen a veces periódicos malos tener algo de bueno. ¿Qué ha de pensarse de esto bueno que tienen alguna vez los periódicos malos? Ha de pensarse que no les hace dejar de ser malos, si es mala su intrínseca naturaleza o doctrina. Antes esto bueno puede, y suele ser, añagaza satánica para que se les recomiende, o por lo menos se les disimule, lo malo esencial que traen en si. No le quitan a un ser malo su natural maldad ciertas cualidades accidentales buenas...

Resumen: Hay periódicos buenos y hay periódicos malos. Con éstos deben sumarse los ambiguos o indefinidos. No le hace bueno al malo algunas cosas buenas que tenga, ni le hacen malo al bueno algunos defectos y aún pecados en que incurra. Si sobre estos principios juzga y falla lealmente el buen católico, rara vez se equivocará".

XI. EL CONSUM D'AIGUA (II)

Si el consum urbà, sobretot a les zones turístiques, augmenta constantment, a la pagesia, en canvi, el procés és invers. Hi ha uns fets inqüestionables que ens ho demostren: de cada vegada hi ha menys conradors i ramaders, i disminueix l'extensió dels terrenys de reguiu.

Dins els terrenys de reguiu hem de distingir entre els horts i les finques en que es cultiven farratges per a aliment de les vaques. Les zones d'horts són tres: la ribera del torrent de Canyamel, la zona humida de la conca de Sa Mesquida (ambdues ja analitzades), i els horts que hi ha tot seguint el recorregut de la canonada de "Aguas de Capdepera, S.A." en el tram entre el Molí de S'Alzinar i l'autovia de Cala Rajada.

Els horts són de reduïda extensió i estan mínimament treballats. Els més cuidats són els que hi ha prop del poble. El consum d'aigua que realitzen és ínfim. Molt més important és el consum d'aigua que realitzen les explotacions ramaderes que se dediquen al cultiu de farratges per a aliment de vaques. No fa gaire anys que Capdepera era, després de Campos i Ciutat, el municipi que tenia una més alta producció de llet.

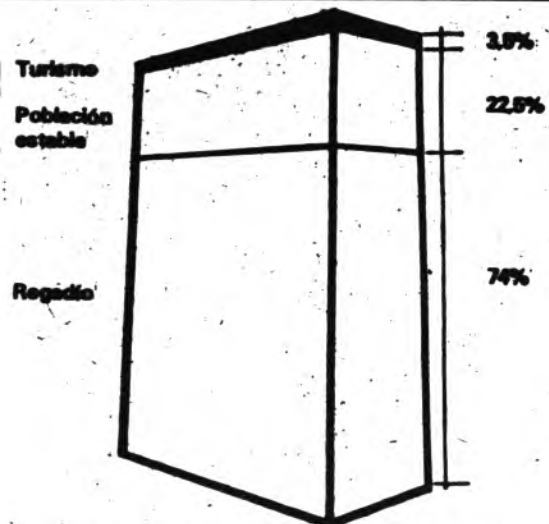
Dins la possessió de Sa Torre de Canyamel hi ha dues grans explotacions; una és Sa Vaquera, que aporta 120.000 litres per any, i l'altra és Ses Veles, amb 250.000 litres/any. Dins el municipi, la resta de la producció, 310.000 litres/any, es reparteix entre dotze explotacions.

El sector ramader està passant un temps de reconversió, d'adaptació. Així, mentre que les petites explotacions amb menys de tres vaques van desapareguent perquè no són rendables, la mitjana explotació ha augmentat el nombre de vaques. No quedava altre remei. Així i tot, hi ha un declivi en la producció de llet. Unes dades (1)

Any 1977-78	-	385.000 litres
Any 1985-86	-	348.000 litres
Any 1986-87	-	310.000 litres

Amb aquesta informació tal vegada serien possibles uns càlculs per tal de conèixer, aproximadament, el volum d'aigua que sonsumeix el sector primari (agricultura i ramaderia) del nostre municipi. A nivell d'illa, la Conselleria d'Obres Públiques sí que intentà calcular-ho. A l'any 1985 va publicar el següent gràfic (2) on relaciona el consum que realitzen diversos sectors de l'economia i la població.

Aquests percentatges no són aplicables a Capdepera. Tampoc ho és la conclusió de que en

el camp hi ha recursos hídrics disponibles i que el que cal fer és destinar-los a altres sectors més productius, com és ara el turisme.

A Capdepera, la població està repartida, més o manco a parts iguals (3), entre els nuclis de Capdepera i Cala Rajada. Tot i amb això, el nivell de consum és força diferent. Així, mentre que a Capdepera el volum d'aigua que suministra "Aguas de Capdepera, S.A." és de 58 milers de m³ (4), a Cala Rajada, possiblement és de 150 milers de m³.

"Aguas de Capdepera, S.A." suministra al sector turístic local entorn als 200 milers de m³/any, però això no representa el volum total, doncs s'hi ha d'afegir l'aigua que suministren els pous de Ca'n Patilla i el que consumeixen urbanitzacions com les de Canyamel, Font de Sa Cala i Sa Mesquida, per anomenar tan sols les més importants.

Una aproximació a la distribució del consum d'aigua dins el municipi, podria ésser aquesta:

Sector turístic	-	350 milers de m ³ /any
Població estable	-	200 " "
Sector agrari	-	200 " "

Cal afegir que mentre en el sector turístic el consum augmenta, en el sector agrari està en declivi.

PEP TERRASSA

(1) Les dades de producció de llet han estat facilitades per Miquel Lliteres "Catoi".

(2) Diari de Mallorca, 14.12.85.

(3) Segons consta a l'Ajuntament, el cens de 1986 ens dona una població de 6.856 habitants. Tant el nucli de Capdepera com el de Cala Rajada supera els tres-mil. La dada no és definitiva, doncs encara està oberta a rectificacions.

(4) Segons dada facilitada per "Aguas de Capdepera, S.A."

EL PRIMER QUE VOLEM ÉS QUE ENS DONEU LA VOSTRA OPINIÓ VERS L'APARENT DESCRIPTIVITZACIÓ QUE ESTÀ VISQUENT LA NOSTRA SOCIETAT.

Efectivament, en el món d'avui hi ha signes clarament anticristians, des de la injustícia social, al món de la droga, la violència generalitzada, etc. etc. Però, i això també s'ha de dir i sa de conèixer, hi ha signes evangèlics, i per tant, d'esperança. No resulta difícil trobar, amb totes les limitacions que es vulgui, grans dosis de bona voluntat. És molta la gent, que sense esperar res a canvi, fa feina per al proïsme, que es preocupa per ajudar a resoldre les necessitats dels altres. Això no suposa ignorar que aquest és un món insolidari. El que volem dir és que, per poc que es cerqui, veim que en moltes persones hi afloren sentiments de compassió, entesa aquesta, no com a sentimentalisme barat, sinó com un posar-se en la pell de l'altre, compartint els seus problemes. L'Església està visquent moments difícils, plens de desafiaments, enmig d'un món en canvi continu i permanent, però no són un moments especialment dolents. Molta gent, des de les seves limitacions, des de la seva pobresa, fent el que sap, o el que pot, intenta seguir Jesús. El cristià és aquell que mai perd l'esperança, ni amb bon temps ni amb temporal, perquè té els ulls posats en un Déu que sap al seu costat.

ENS VOLDRIU PARLAR DE LA PROBLEMÀTICA ESPECÍFICA DE LES PARRÒQUIES DE CAPDEPERA I CALA RAJADA?

Hi ha tota una sèries de qüestions que ens preocupen, que no vol dir que siguin específicament locals, però sí que ens afecten especialment. En primer lloc, podríem parlar del problema que representa la integració de les comunitats mallorquina i immigrant, no sempre aconseguida. Un altre aspecte preocupant el constitueixen molts d'infants del poble, que per distintes circumstàncies, no accedeixen a uns nivells d'educació als que tenen dret i que, segur, pot afectar el seu futur. Un altre problema punyent és el de la vivenda, sobretot pel que fa a les famílies més modestes. També ens preocupa la manera de fer arribar als joves, i potser als majors, el missatge alliberador de Jesús, sobretot quan veim que no hi alternatives a aquest missatge. Ens preocupa

La d'aquest mes no és una entrevista fàcil que no és fàcil perquè sempre resulta problemàtic en aquest cas. PERE BARCELÓ i ANTONI RIUTORT, respectivament, han accedit a sotmetre's a les parades tipus de protagonisme, i sí de mant nosaltres. Pensam que de les paraules dels doctores, cosa d'agrair en moments en que hom es sen

la problemàtica de la tercera edat i, concretament, el tema de la residència. Voldríem que s'explotassin al màxim i se'n tragués tot el rendiment possible, les capacitats culturals d'aquest poble. Ens agradaria que el món obrer ens sentís al seu costat. Voldríem, en definitiva, tenir més temps per poder arribar a tots els llocs i a tots els problemes, però com que això és impossible, intentam assumir-ho amb optimisme, al mateix temps que procuram que les responsabilitats siguin compartides cada vegada per més gent.

ALGUNA VEGADA VOS SENTIU UTILITZATS?

No massa.

HI HA A LES NOSTRES PARRÒQUIES DISTINTES CATEGORIES DE FEELS?

És una pregunta interessant i que quasi hem d'agrair. Evidentment, pel que fa a nosaltres, no n'hi ha de categories. El

desitjada llargament per "Cap Vermell". Deim creuar al capellà del poble, els capellans, de les parròquies de Cala Rajada i Capdepera, a preguntes, malgrat el seu afany de no acabar a actitud de servici permanent, com bé sabem tots se'n desprèn un missatge força encoratjador i rocliu a la desesperança.

que sí hem d'admetre i reconèixer, és l'existència d'un cert pluralisme entre els cristians, que, fins i tot, pot resultar enriquidor. El que no podem pretendre, és que tots caminem al mateix pas, que tots fem la mateixa via. El que sí és important és que siguem capaços d'estimar-nos, de respectar-nos, de comunicar-nos amb els altres, intentant aprendre dels altres... No volem dir amb això que tot sigui vàlid. No. Tots necessitem créixer i hem de ser mestres els uns per als altres, animant-nos mútuament. Hem procurar evitar, per tots els medis, que ningú es senti millor o superior que l'altre.

EL PROCÉS CREIXENT D'INTEGRACIÓ DELS SEGLARS EN LA TASCA EVANGELITZADORA, DÓNEN ELS RESULTATS ESPERATS?

Sense caure en triomfalismes, pensam que a les nostres parròquies es donen bastants de fruits. Concretament, en problemes d'acció social, no hauríem nosaltres sols pogut assumir la gran tasca que teníem per davant. La creació d'una plaça d'assistent social municipal, o el plantejament d'una residència per a la tercera edat, han estat fortament estimulats des dels grups parroquials. Tot això posa en evidència, que estam en un camí de responsabilització creixent dels laics en matèries no sols socials, sinó educatives, de catequesi, etc. Els laics ens han suggerit i ensenyat moltes coses i sense la seva ajuda, difícilment haguéssim pogut superar el període en que a les dues parròquies hi havia un sols capellà, a pesar de la valuosa ajuda dels capellans d'Artà.

VOSALTRES, A NIVELL LOCAL, SOU EL CAP VISIBLE DE L'ESGLÉSIA. SOU CONSCIENTS DE QUE LA FIGURA DEL "SENYOR RECTOR" HA PERDUT UN CERT PRESTIGI?

Gràcies a Déu, la figura del "senyor rector" ha desaparegut, o al manco ha baixat molts

de punts. Potser algun nostàlgic desitja el retorn d'aquella figura, però pensam que cada vegada són menys. El que no ens interessa, evidentment, és que ens facin cas, o que ens donin la raó, o que ens diguin que tot va bé perquè som el "senyor rector". Nosaltres estam contents, precisament, de que aquí se'ns han dit i se'ns continuen diguent les coses. Aquest és un dret que s'ha d'exercir, entre d'altres coses perquè a l'Església la formam tots els cristians. Un tracte senzill i planer no és sinònim de manca de respecte. Hi ha "tus" i "vostès" molt respectuosos, i "tus" i "vostès" mancats de tot respecte. El que s'ha d'apreciar és que hi hagi un corrent de sinceritat, de comunicació autèntica.

PER QUÈ NO ENS COMENTAU LES RELACIONS ENTRE AMB DUES PARRÒQUIES I A NIVELL PERSONAL VOSTRE? PER ALTRA PART, COM HEU ASSUMIT LA "SUCESSIÓ" D'EN BIEL PÉREZ I EN TOMEU CATALÀ, RESPECTIVAMENT?

A nivell parroquial la col.laboració és total i estreta. Això malgrat que nosaltres siguem persones distintes, però possiblement complementàries. Crec que ambdós ens sentim recolzats per l'altre. És important que et sentis acompanyat, sobretot en els moments de desconhort. Pel que fa a Gabriel Pérez i Tomeu Català, ens mereix un respecte enorme la feina per ells feta. Precisament, hem de recordar aquí unes paraules que en Gabriel em digué -és en Toni Riutort qui ho diu- ambans de jo venir a Capdepera. Em va aconsellar que em mantengués feel a mi mateix, a la meua manera de ser. En aquest sentit, no hem tengut problemes.

I COM ES POT CLOURE UNA ENTREVISTA AMB DOS CAPELLANS?

Evidentment, amb una paraula d'esperança i de confiança en el futur, de fe en les noves generacions. Tot això ben conscients de totes les dificultats que ens envolten, tocant de peus a terra. Pensam que aquest és l'únic missatge que pot oferir un cristià.

AIXÍ SIA

correes i bemolls

XERRADA AMB EN TOMEU (Continuació)

- Tornat a la vida civil, al poble, seguïres amb la teva dèria musical?

- Sí. Encara que el primer any no vaig fer res com a músic. Estava molt ferit. La sacsada havia estat massa grossa. Pot dir-se que fins llavors jo no havia tengut cap disgust gros, fou el primer i em sentia com a atrapat.

- Els cops baixos sempre coven.

- Després em demanaren per ensenyar música i així vaig començar. A l'any següent vaig tornar a la Banda de Capdepera.

- Quí era el director?

- En Toni "Duro".

- Amb quin instrument entraves?

- No ho tenc molt clar, però crec que fou altra vegada amb el baix... Sí, fou amb el baix, però per poc temps. Després ja vaig tocar el clarinet.

- Molt de temps?

- No. Les Coves del Drach es normalitzaren i en "Duro" se n'hi va anar a tocar i deixà la direcció de la Banda. Alguns músics me digueren que fes jo de director. N'hi hagué en contra.

Hi va haver molt de renou, però al final, i per elecció, em vaig quedar de director.

- Que la música duu "música" ja ho sabem, però has perdut la son, qualque vegada, per la música?

- Sí. Més de dues vegades.

En Tomeu calla. Jo em qued amb el dubte de si demanar-li els motius, encara que la majoria els conec per què he estat testimoni de moltes malifetes que ha hagut d'aguantar. Però ell calla i preferesc respectar el seu silenci. És un silenci que comprenc.

- Com a músic i com a aficionat a la música, t'has sentit temptat qualque vegada de fer un treball de creació, vull dir de compondre?

- No. M'he sentit temptat, però no. Per compondre han de ser originals i per esser originals hi ha molta feina.

- Però la temptació hi ha estat?

- Sí, clar que sí.

- Hi ha estat però l'has rebutjada?

- L'he rebutjada. I l'he rebutjada perquè la vaig viure de prop a casa de n'Oliver. Sé que teta creació és dolorosa. I acaparadora.

- T'han fet putades, com a músic, qualque vegada?

- Sí, més de dues.

- I has sentit la temptació de tornar-lès, a les putades?

- No, mai. Fer putades degrada a l'home. Fer-les per venjança encara envileix molt més.

- Me'n podries contar una de sonada, de putada?

- Més de dues te'n podria contar, però gairebé totes tenen nom i llinatges i és millor callar-les. Ja són aigua passada.

- Com vulguis. Vengueren temps difícils per a la Banda, i això que hi havia regidors que havien estat músics de tota la vida. Vos quedàreu quatre rates, malvists i abandonats de tothom, però no aplegàreu veles. Quí éreu?

- En Miquel "Mosson" en Miquel "Cuní", n'enric Liesegang, en Biel "Telaia" i, a vegades, en Joan Sancho, que no era tan assidu com els altres, però també venia, Sols i deseparats aguantàrem un any per què l'ajuntament o el secretari d'aleshores, o no sé qui he de dir, no anaven de músiques. L'únic que puc dir és que una vegada que vaig parlar de música amb un regidor em va contestar: "Con la música a otra parte".

- En sortireu de la tramuntanada?

- No. Teníem tots els vents en contra. Teníem la "xubascada" a damunt, però aguantàvem. Esperàvem que reflexionarien.

- Una vegada que vaig parlar de l'abandó de la música a un batle em va contestar: "Joan, no em venguis amb músiques. El millor que poden fer els músics és anar-se'n a ca seva i no empenyar més". Dic això perquè, amb més o menys violència, ha estat la política cultural de molts, gairebé tots, dels ajuntaments que hem tengut. Creus que les coses van a millor?

- Crec que sí, que van millorant, encara que obligats per les demandes de la societat, no per iniciatives pròpies. Al manco els fets ho demostren.

- Segons el president i el secretari de l'Associació de la Banda, l'Ajuntament vos dona nou-centes mil i no sé què de pesetes, que ells creuen que és per serveis prestats. Creis que aquesta quantitat és suficient?

- No.

- Faré la pregunta d'una altra manera: Aquesta quantitat és suficient pels serveis que li donau.

- Nosaltres, l'any passat, cobràvem vint-i-dues mil pessetes per concert, i, per exemple, a Son Servera, l'Ajuntament els dona cinquanta mil pessetes cada vegada que surten. I l'Ajuntament d'Artà els dona mil-vuit-centes pessetes a cada músic. A Santanyí tenen un pressupost per a la Banda de devers tres milions i mig.

- Creus que l'Ajuntament, a part de pagar-vos els serveis que li donau, vos hauria de donar una subvenció com a grup cultural?

- Sí. I crec que es un manament de la Constitució.

- La concentració del públic, l'estan anímic de la gent, no és el mateix quan assisteix a una concert dins una sala que a una plaça pública un dia de festa major. Creus que l'elecció de les peces és la mateixa per un tipus de concert que per l'altre?

- No és possible. A més, aquí no hi ha desenvolupada la capacitat d'escoltar.

- Jo sé que, d'una manera altuista, has ensenyat a tocar un instrument a un grapat d'al.lots. Creus que han valgut la pena els sacrificis? Estàs content dels resultats?

- Sí. Al menys així tenim un planter de joves i al.lotes iniciats en el difícil ofici de músic. Per mi és més edificant la satisfacció espiritual que no la crematística.

- Per aquests músics joves, que tu has preparat, ara heu cercat dos professors. Per què?

- Mira, com tot, la música evoluciona, la música i la manera de fer-la, i sempre és millor la sapiència d'un professional que la d'un aficionat, per molt aficionat que sigui. I aquests al.lots necessiten estar tècnicament preparats per anar al conservatori.

- A part dels que ja tocau a la Banda, tenc entès que n'hi ha d'altres que aprenen un instrument.

- Sí, n'hi ha més. I molts més que n'hi hauria si teníem instruments. Però l'Associació té pocs doblers per comprar instruments. I han d'esperar. Aquesta és una de les raons per les quals tenim la necessitat d'una subvenció.

Fins aquí la xerrada amb en Tomeu, fins aquí la problemàtica musical del poble, d'un poble aburgosat que es permet gastar-se milions en luxes innecessaris mentre té al.lots que esperen un instrument per poder esser músics.

Excel.lentíssim senyor Batle:

El Grup d'Ornitologia Balear i de Defensa de la Naturalesa, consituït al municipi de Capdepera com a delegació local, observa algunes deficiències dins el municipi, i sent la responsabilitat de comunicar-vos-les per tal de posar-hi remei.

Vet aquí una llista d'elles:

- Els boscos del municipi estan molt degradats, ja sigui pels incendis, per les urbanitzacions o per la contínua escampada d'escombraries i ferro vell.

- El perill que suposa "Sa Gravera des Coll d'Os".

- La manca de contenidors al municipi, la qual cosa suposa que els usuaris es vegin obligats a deixar els fens damunt les aceres, amb la brutícia que això comporta. També volem constatar que les nostres papereres minven progressivament. Aquests fets contribueixen a donar un aspecte desagradable als nostres carrers.

- La brutor que s'acumula a les platges, com així mateix la manca de papereres a l'entorn de les mateixes, no concordant amb la massificació turística que es produeix a l'estiu.

- La manca d'espais verds, bancs i papereres a la Plaça de la Constitució, concebuda com aparcament i no com a plaça.

- La vehiculització de Cala Agulla, que com espai natural a protegir hauria d'esser zona peatonal amb accés a la platja únicament en bici-

clata o a peu.

Respecte d'aquestes deficiències proposam les següents solucions:

- Neteja conscient de tots els boscos, principalment la garriga, la qual cosa evitaria els incendis i donaria feina a molta gent. Creim que un municipi com Capdepera es pot permetre les despeses que això comporta.

- Vallar tot el perímetre de "Sa Gravera des Coll d'Os".

- Augment considerable de contenidors i papereres i reparació o canvi de les espenyades.

- Tenir en compte que els veïns del municipi també tenen dret a gaudir d'unes platges netes, no només en temporada turística. Així també, i per a la conservació de les platges, augmentar el nombre de papereres.

- Reforma de la Plaça de la Constitució, amb zones ajardinades, bancs, papereres i camuflatge de les zones de ciment. O, en el seu defecte, fer-ne una de nova que sembli més una plaça i no un aparcament.

- Desvehiculització de la zona esmentada de Cala Agulla i creació d'un aparcament que es podria emplaçar a l'antiga pedrera de marès ara coberta d'escombraries.

Li agrairíem que prenguéu cartes en l'assump-te i que sigués la seva a través del mateix mitjà de comunicació.

DELEGACIÓ DEL G.O.B.
AL MUNICIPI DE CAPDEPERA.

ASSOCIACIÓ PREMSA FORANA
DE MALLORCA

cultura popular

GOVERN BAILIAR

Conselleria d'Educació i Cultura

PORTOL: OLLES... I PEBRES

El meu poble ha estat anomenat des de sempre per la ceràmica, especialment les olles. Tothom sap que a Portol fan olles, greixoneres i cosiol.

Però ja són menys els qui saben que al poble de les olles hi havia fins fa molts d'anys un bon grapat de famílies que se dedicaven a l'elabo-

ració de pebre, pebre bord i coent per a fer sobrassada i bones llengonisses quan arribava el temps de matances.

Enrera quedava la collita de les messes i el rodolar rítmic dels carretons damunt les eres. A finals de juliol començava el pagès a batre ametles i ja amb la Mare de Déu d'Agost arribaven a Portol els camions carregats de pebres vermells, menuts els dolços, que servirien per

a fer el pebre bord, i llargs i prims els coents. Era el vespre tard o el dematí ben prest, abans de sortir el sol, quan se presentaven carregats els camions del Pla de Sant Jordi i Casablanca i, fins i tot, de Muro. Era aquest l'inici d'un procés d'elaboració del pebre rudimentari i primitiu, quasi arcaic i eminentment artesà: només amb els pebres i les mans.

Les saquetes de pebres que havien duit els camions se repartien en carros per les cases i s'abocaven dins la carrera o dins la mateixa casa. Les madones enfilaven l'agulla saquera amb fil dempalomar i passaven gairebé tot lo dia enfila que enfila per tal d'acabar la muntanya de pebres que tenien al seu costat. A aquesta feina d'enfilar també hi participaven nins i nines, majors i vells, i a l'horabaixa torna a enganxar els muls i hala, vengal a penjar els enfilolls per les façanes de les cases -cada un tenia una llargària d'uns quatre metres en doble i pesava devers deu quilos-... I el poble se vestia de festa amb tantes cases d'un vermell rabiós, com si posassin cara d'empeguèdes quan un turista perdut les treia fotografies.

Els pebres prenien el sol penjats a les façanes de les cases o estesos damunt reixetes al manco una setmana. Així començaven a perdre aigua. Però no era suficient, i més que a partir del setembre començava a caure qualche brusca i l'aigua els era mortal perquè els podria. Per això i per aconseguir que els pebres es rostissin calia enforar-los. La imatge de l'home, en alt els braços estirats, ajupit el cap i quasi completament cubert d'enfilolls de pebres, semblava un Crist clavat que caminàs, tot tacat d'un vermell com de sang i de brutor. Era l'operació de despenjar els enfilolls, prèvia a la d'enforar.

Els forns eren alts i tenien cabuda per a dos sostres a més de la planta baixa. Els dos sostres superiors estaven poblats de perllongues plenes de tatxes suficientment separades per permetre el pas de la calor fins a dalt de tot. En aquests sostres hi penjaven els enfilolls, i per aquest treball feia falta un home a dalt de tot, un altre enmig i un que portàs els enfilolls, a més del qui els servia des del carro a la porta del forn. La part baixa del forn s'omplia també d'enfilolls o de reixetes que se col·locaven en uns suports amb rails de fusta. La calor pujava per unes tuberies que darrerament eren d'uralita però que antigament foren de ferro.

Al cap de vuit dies arribàvem a la part més dura del procés. Es treien les reixetes i es despenjaven els enfilolls per picar-los, estesos en terra amb unes maces llargues que se podien emprar estant drets. La picada durava tot lo dia i el pebre quedaven capolats a cop de maça. Especialment interessant era picar pebre coent. Calia posar-se un mocador davant el nas com una mascareta i picar-lo dins senalles per tal d'evitar que s'espargís amb el vent i pegàs dins els ulls.

Tot el pebre picat se porgava amb garbells per a decantar tots els capolls de la llavor i la molsa. Després se porgava encara una altra vegada per a llevar la polsina del pebre amb un sedàs.

A la fi, una vegada picada i porgada tota la fornada, les llavors i la molsa capolades passaven al molí per a convertir-se en pebre bord i coent tal com el coneixem quan el posam a les sobressades. El pebre sortia per la canaleta convertit en un producte bastant pesat i finíssim de color vermell. Però encara faltava la darrera fase en aquest procés llarguíssim. El pebre ja molt s'havia de cendre amb uns sedaços molt fins per tal d'eliminar qualsevol busca no fos pebre.

Aribam així al final d'aquest procés artesà de producció del pebre. Ja estava a punt de comercialitzar i era servit als particulars i als industrials dels productes del porc. La temporada durava des de mitjan agost fins al novembre, ja en plena tardor, allà devers l'estiuet de Sant Martí, quan a Mallorca es comença a fer matances.

Si un dia veniu a Pòrtol encara hi trobareu moltes olles, però només queda una família que faci pebre tal com ho hem descrit. Ja només en queda un dels molts que foren, desplaçats per les noves tècniques i les maquinàries. Pujant a Pòrtol, entrant per la part de Santa Maria, a mitjan costa, hi ha ca l'amo en Rafel Pinso. El seu fill Tomeu, ajudat pels al.lots i sa dona, mantén la tradició familiar de fer pebre bord i coent només pebre sense cap tipus d'additius ni colorants, cosa que els honra. I si hi veniu quan sigui la temporada encara podreu gaudir de l'espectacle, ja únic i quasi insòlit, dels pebres penjats a les cases. Per molts d'anys.

Pere Joan Amengual i Bestard (PÒRTULA-Marratxí)
(Extractat de l'article inèdit: El Poble de les Olles, la Ciutat de la Pau i el Pebre)

Isaac Newton, que va viure entre 1642 i 1727, a part de descobrir el càlcul infinitesimal i molts d'avanços en òptica, va proclamar la llei de la gravitació universal. Llei que no ha estat ni discutida ni superada i que manté una vigència total encara avui. I mirau que ha plogut des d'ençà!

Sí, ha plogut molt des del segle XVII: Enquany, sense anar més lluny, ha estat un any d'aigua. I l'aigua, ja veis, es sotment -com no?- a les lleis proclamades pel científic anglès. És a dir, que si plou a Capdepera, l'aigua té tendència a anar-se'n cap a zones l'altura de les quals respecte del nivell de la mar sigui inferior. Però l'aigua és fugissera i s'escola amb molta facilitat. D'aquesta manera, si volem conduir-la per un lloc determinat, no queda més remei que controlar llur tendència natural.

Així tenim que els tècnics que entenen d'aquestes coses, han posat parany a l'aigua que davalla cap a Cala Rajada, conduint-la de manera adient a fi que no se n'escoli ni una gota. És, quan més no, una forma de controlar la naturalesa, sotmetent-la a la voluntat de l'home, com cal. L'únic problema d'aquesta situació consisteix en que aquests parany que a l'aigua es posen, coincideixen amb l'enllaç habitualment utilitzat entre Capdepera i Cala Rajada per les persones i els seus mitjants habituals de transport.

No crec que sigui bo conduir per dins un torrent, darrerament força cabalós. O hem de mirar de reconduir l'aigua per altres indrets, o hem de mirar de conduir per altres rutes. No, no és adient conduir per un torrent.

Les obres de la via de cintura de Ciutat són magnífiques i espectaculars. Ja s'acaben. També va quedar molt bé la carretera de Manacor a Felanitx. I ara mateix s'està duquent a terme la millora del tram Felanitx-Campos. En un futur molt pròxim començarà a arreglar-se la via Son Servera-Capdepera, deixant-la a l'altura de les necessitats reals. Mentrestant, passen dies, setmanes, mesos i ANYS, i el tram Coll d'Artà-Artà no s'acaba d'arreglar. Quin insalvable obstacle ho impedeix? Quines forces superiors ho entranquen? Quins designis inescrutables ho deturen? No seria més lògic, abans d'investir noves realitzacions, acabar el que està començat? O és que es dona per acab l'esmentat tram?

Pregunt per preguntar, que ja sé que ningú es molestarà en contestar-me. Què hi faràs!

La rua -quines coses!- sempre m'impel·leix a la reflexió. Això del carnaval està assolint la majoria d'edat i és una de les festes en que la gent participa d'una manera més directa i activa. El que no ha aconseguit, encara, és la identitat pròpia i característica. Quan veig,

per la televisió, aquest esperpèntic intent gairebé nacional d'emular els carnivals de Rio, a base de samba descafeïnada, de "salsa" "light" i de plomes i platalló, és que me deprimesc d'allò més. Per altra banda, les nostres rues locals, amb aquest aire de processó, o de desfilada militar com a molt, també tenen molt que desitjar. A mi, particularment, m'entusiasma el que he vist dels carnivals de Càdis, o algunes coses del Nord, pel que tenen d'originals, d'autèntics, de creatius. Però bé, aquesta gent en tenen experiència i nosaltres, amb el temps, també en podem aprendre.

Samba no, per favor! I marxés militars tampoc! Fem un carnaval més nostre, si us plau.

M'han arribat noves, de tot punt serioses, que alguns membres molt significats de la Tercera Edat local, s'havien passat pel cap de presentar una candidatura a les pròximes eleccions locals. Més partits no, per favor!

El seu programa consistiria en defensar els problemes específics de la gent gran, exclusivament. És a dir, que tots els altres, amb un mínim de coherència política, no els podríem votar. Perquè, què farien ells per l'urbanisme local, i per la cultura, i per l'educació, i pels impostos, i pels serveis, i per l'ordre públic? Quin seria el seu programa, a part de defensar el seu rodol?

No, no ho han pensat bé. Aquesta, de confirmar-se, seria una empresa condemnada al fracàs. En tot cas, si tengués un mínim d'èxit, seria la llamentable constatació de que quelcom està fracasant en la nostra societat.

Gerontocràcia? No, gràcies!

No hi tenc res a dir que la gent foti els doblers com vulgui. Cadascú és molt lliure de fer-ho a la seva manera. I si una manera és amb el futbol, endavant.

L'Escolar, pel que pareix, es troba en una greu situació financera, i s'està apel·lant a la consciència de tots els gabellins per a salvar una situació molt delicada. No es tracta d'anar a cercar culpables sinó de fer costat per tal d'evitar la desaparició del Club.

La meua afició al futbol, feble si voleu, excessivament racional i desapassionada, m'impedeix compartir aquests sentiments i no puc menys que preguntar i preguntar-me: ¿Som igualment solidaris amb totes les necessitats reals del poble?

Vos agradà el vestit de torero que vaig lluir pel carnaval? Tothom m'han dit que que me queia de lo millor...

Els boscos són més visitats

Un factor de risc a destacar és el nombre cada vegada més alt de visitants, de gent que passeja pel bosc, que hi menja, que hi acampa. Un descuit, un oblit, una distracció, etc., poden provocar un incendi.

Un foc no ben apagat és molt perillós. Un tros de brasa amb caliu o un tronc mal apagat poden durar hores, a vegades dies. Un cop de vent, el pas d'un animal, o simplement la combustió espontània del tronc, poden encendre la fullaraca o les herbes properes, i així també les mates i els arbres.

Pocs són els que pensen en el risc d'un incendi per llençar un misto en una plaça empedrada, en canvi, no s'ha de llençar mai un misto en un bosc, especialment pel risc de poder-hi calar foc.

Hem d'aprendre a anar pel bosc. La natura ens demana un respecte i una conducta conformes. Les restriccions haurien de ser totals a l'interior i a les rodalies de boscos, garrigues i herbeis.

Cal una normativa que ofereixi pautes de comportament i sancions a aplicar a qui no les observi. Els programes escolars haurien d'incloure-les amplament.

La prohibició de les cremes com a tècnica de neteja o de renovació de pastures comporta problemes diversos, que caldria estudiar bé, tant des d'una perspectiva socioeconòmica com tècnica. Cal, a partir d'una normativa general, una aplicació i una adequació específiques, que hom ha d'explicar als pagesos i als pastors, i adequar-la a la seva realitat concreta. Una mera prohibició genera normalment més problemes, a vegades més grans i pitjors que les solucions cercades.

El pas de vehicles.

Hi ha vehicles tot terreny que circulen enmig de prats i boscos amb tubs d'expulsió de gasos molt calents i llançant espines. El pitjor és que sovint passen pel dret, per allà on no hi ha camí, i les branques i les fulles toquen constantment els tubs calents.

Caldria prohibir el pas de les motos i d'altres vehicles per camins forestals, dreceres i caminois, al menys a l'estiu. El seu pas hauria de limitar-se a les pistes forestals amb un mínim d'amplada. I seria eficaç tenir les voravies de les carreteres sempre netes de mates i fullaraca: una espira accidental pot encendre aquestes herbes i provocar un gran foc.

Els abocadors de fems.

La proliferació d'abocadors d'escombreries arreu constitueixen una de les causes més importants de l'augment dels incendis forestals. Els abocadors solen cremar permanentement i molts es troben a pocs metres de masses forestals o de garrigues i herbeis. El vent pot arrossegar plàstics, papers, cartons, o fustes enceses a força metres de distància, a vegades a centenars de metres.

Cal modificar radicalment l'actual política d'abocadors: canviar-ne el sistema. De manera immediata, s'haurien de tancar tots els abocadors que per la topografia del lloc on són instal·lats, o per la proximitat de formacions vegetals denses, constitueixen un alt risc de propagació d'incendi.

Dins aquest context, s'han d'evitar del tot els abocaments "incontrolats" de deixalles enmig del bosc, en especial de mobles, residus domèstics o papers. Malgrat les prohibicions, no és rar trobar restes d'escombreries en indrets ben inesperats. Cal, per un cantó, més vigilància, i, per un altre, la neteja o l'arranjament d'aquests abocadors dispersos i no controlats. La brutícia sempre crida brutícia.

(passa a la pàgina següent)

Incendis provocats.

Hi ha incendis provocats directament. Un conjunt de circumstàncies ens fa pensar, sense cap mena de por d'equivocar-nos, que un nombre relativament elevat d'incendis forestals han estat provocats expressament. N'hi ha moltes causes. No les analitzarem, perquè cada cas és una història diferent. Hi ha raons personals, enveges, gelosies i revenges de tota mena. Hi ha motivacions socials, econòmiques i polítiques. A vegades són accions ben raonades i planificades, d'altres són conseqüència d'accions més o menys barroceres, o simplement resultat d'un despro-

pòsit o d'una follia.

Tant se val, el bosc sempre crema. I si la topografia, la meteorologia i la presència d'extenses masses contínues de bosc hi ajuden, les pèrdues esdevenen incalculables. A més, les despeses derivades de la prevenció i l'extinció d'incendis sempre són elevades. La nostra impotència és total davant els qui cales foc. No sabem si són conscients del que es perd amb un incendi. Si ho són, es tracta de criminals en el sentit més estricte. Si no ho són, caldrà explicar-los-ho bé. Amb els incendis, hi perdem massa tots plegats.

capdepera nuclear

45. "Aquest Consell, a la vista dels perills de les armes nuclears, demanda al Govern de Sa Majestat que s'abstengui de fabricar o emplaçar armaments nuclears de qualsevol tipus dintre dels límits de la nostra Ciutat.

Conscients de la magnitud de la capacitat de destrucció de les modernes armes nuclears, reconeixem que la nostra proposta seria poc significativa per ella mateixa. Per tant, apel·lam directament a les nostres autoritats veïnes en el nord-oest d'Anglaterra i a totes les autoritats locals de tot arreu de Gran Bretanya, invitant-les a fer declaracions conseqüents en nom de tots els ciutadans que representen.

Creim que no és de l'interès del nostre poble ser els iniciadors d'un holocaust nuclear, i creim fermament que tals declaracions inequívokes haurien d'indicar clarament els desitjos contundents dels pobles que representam, i podrien ser els basaments per a la creació i desenvolupament d'una zona lliure d'armament nuclear a Europa". Ajuntament de Manchester, novembre, 1980.

374/AZ. L'Assemblea General de les Nacions Unides (ONU) aprovà el 20 de desembre de 1961 la resolució 1.722-XVI que parla de:

ER3/3. El llicenciamment de les forces armades, la liquidació dels establiments militars, el cessament en la producció d'armaments...

1090. La liquidació dels stocks d'armes nuclears, químiques, bacteriològiques i d'aldres de destrucció massiva.

FUFU. L'abolició d'organitzacions i institucions que organitzin l'esforç militar dels Estats,

el cessament de la institució militar i el tancament de totes les escoles militars.

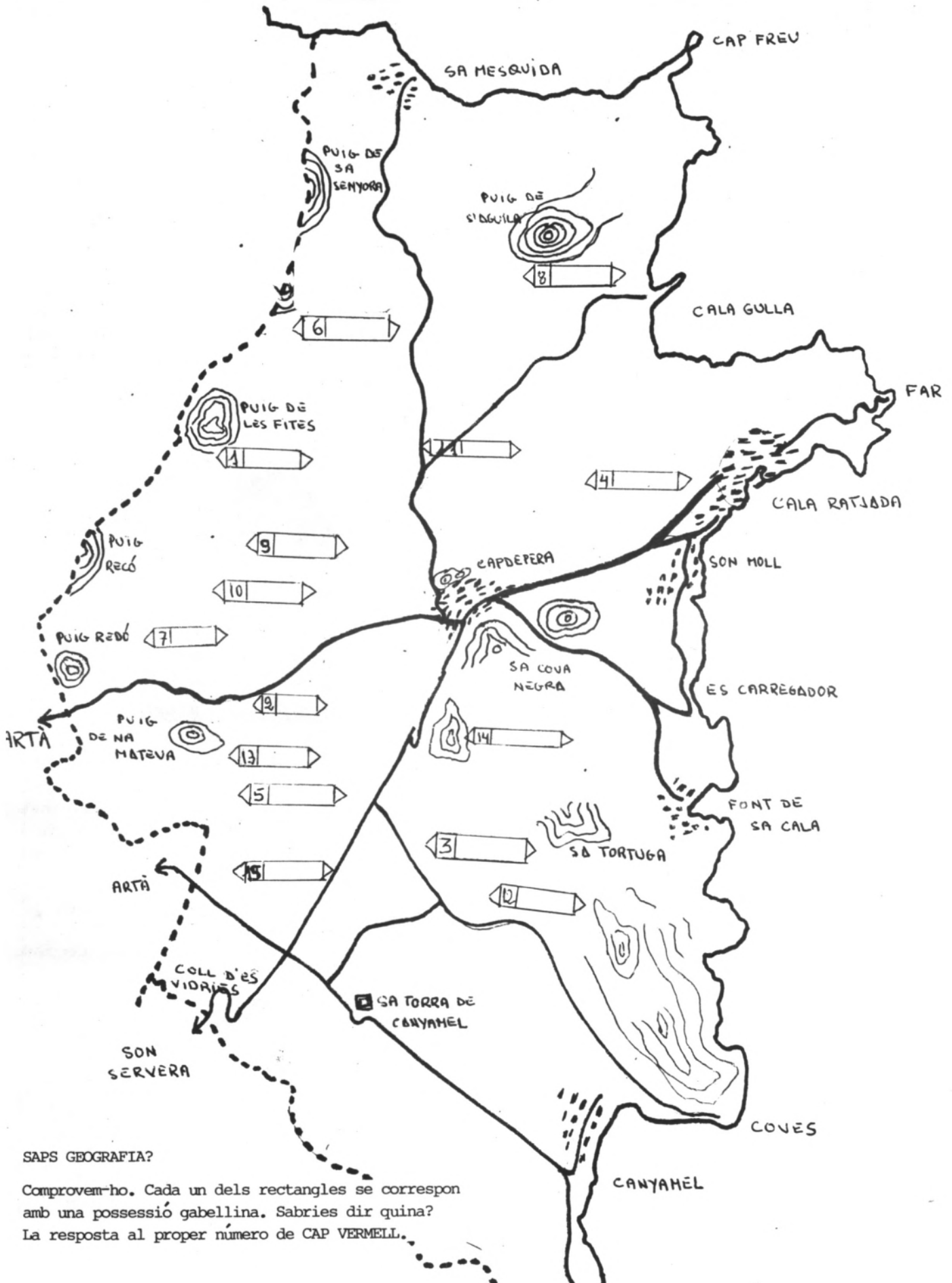
BRRR. El cessament de les despeses militars.

8XYLT. De 1961 ençà s'ha fet just tot el contrari del que la resolució manava. El desprestigi dels Estats i les seves institucions, pel que fa a la seguretat planetària, és total.

LLLL. De 1980 ençà, el nombre de municipis desnuclearitzats ha anat en augment. Al gener del 84, a Alemanya Federal, 86 municipis havien adoptat una resolució de desnuclearització. A Àustria, 78 pobles. A Bèlgica, 281. Al Canadà, 60. Als Estats Units, 40 poblacions. A Irlanda, 117. Al Japó, 61 municipis. A Itàlia, 26. Etc.

BEEE. A Espanya, el gener de 1984, el nombre de municipis no nuclears era de més de 323. El primer Ajuntament en aprovar una resolució formal de desnuclearització fou el d'Irun, el 26 de març de 1982. Un 42% de la població espanyola, uns quinze milions de persones, viuen a municipis desnuclearitzats. Entre molts d'altres, Madrid, València, Saragossa, Màlaga, Sevilla, Jerez, Granada, Jaén, Casp, Avilés, Puertollano, Sòria, Palència, Samora, Lleida, Tarragona, Renteria, Badajoz, Zafra, Càceres, El Ferrol, Móstoles, Cartagena, Jumilla, Alacant, etc. A les Balears, Maó i Eivissa.

GP4/8. Per la recopilació i transcripció, llucià sirer i fuster.

SAPS GEOGRAFIA?

Comprovem-ho. Cada un dels rectangles se correspon amb una possessió gabellina. Sabries dir quina?
La resposta al proper número de CAP VERMELL.

Bé, bé, molt bé, enhorabona des d'aquesta secció esportiva a la gestora de l'Escolar.

Des que la dita gestora se'n va fer càrrec, com a conseqüència de la ja famosa i esperada dimissió de l'anterior directiva, s'està notant una gran millora en el club local, se veu, s'està demostrant i se pot tocar amb les mans, el gran treball que estan duquent a terme els Gallego's Boys.

L'objectiu principal dels actuals responsables és el de sanejar l'economia del club i intentar acabar la temporada haguent anul·lat aquest dèficit heretat del mandat anterior.

Tasca ben difícil, gairebé impossible, ja que són cinc milions els que s'han de sufragar, entre una cosa i l'altra...

Però pel que es veu, es pot albirar un raig d'esperança, tota vegada que, ara, la responsabilitat del club està en mans de vertaderes persones que treballen i estimen l'esport i l'Escolar, sense perseguir segones intencions.

A aquest treball de que estic parlant s'hi ha de sumar la conscienciació de l'afició local, que s'ha unit per ajudar a que el club no desaparegui. Aquesta afició està responent a la desesperada cridada de socors, llançada des de l'ànima del club. La gent acudeix més al camp i participa dels actes que s'organitzen.

El proppassat dia 14 de febrer tengué lloc a la discoteca "Phisycal" una festa a benefici de l'Escolar, amb assistència de gran quantitat de socis i simpatitzants. El "show" fou una "bomba", amb un inesperat "striptease" inclòs i que va omplir la sala de "mixelins". Encara que, segurament, s'esperava més assistència, sabem que els organitzadors quedaren satisfets.

Del que si estam ben segurs és de que s'omplirà "Xiroi" el pròxim dia 20 (ja haurà passat quan aquesta edició surti al carrer), amb motiu del sopar-espectacle de l'Escolar i en el que actuaran en Serafí Nebot, els "travestis" còmics de "Jimmy y su Crazy melody", i la "vedette" Lorena Bell, que, creim, ens faran passar una estona agradable, i al mateix temps, amb les tres mil pessetes que inclouen sopar, espectacle i consumició, col·laborarem a que l'Escolar vagi surant.

Passant al capítol de resultats, crec que no val la pena mencionar-los, ja que són de tots coneguts. Si de cas citar la victòria davant el Sporting Mahonès i l'empat amb el Constància. El que si és quasi segur és que l'Escolar seguirà a Tercera Divisió la temporada propera, degut a la remodelació de categories. En cas de quedar en darrera posició a la classificació, es jugaria una lligueta amb algun equip de Preferent, cosa

que no hauria de ser problema per als jugadors de n'Acuñas.

Parlant de basquet, vull mencionar la classificació dels seniors masculins per a jugar el play-off d'ascens. Pere Nebot i els seus jugadors, segons me digué el propi entrenador, s'ho han pres amb tranquil·litat, saben quines són les seves limitacions i intentant, sols, agafar més experiència i anar aprenent.

Passant a l'apartat de judo, tenim el dia 28 de març competició del campionat de Balears femení, en el que participarà Melina Sagrera en representació del Club Dojo Orient de Cala Rajada. El 4 d'abril hi haurà el campionat de Balears masculí, en el que també i prendran part alguns judokas locals. Esper una gran actuació d'aquests esportistes de Capdepera i Cala Rajada. S'està organitzant per a dates properes un campionat d'adults que tendria lloc a les instal·lacions de l'escola "S'Auba".

Palmer

També és notícia el curset de defensa personal que s'està impartint a la policia municipal, amb el que s'intenta millorar la ja demostrada eficàcia de la nostra policia. Una vegada acabat aquest curset en començarà un altre per a les demés persones interessades en aquest art.

Pròximament, l'associació cultural "Garballó" efectuarà l'entrega de trofeus als deportistes locals més populars, segons votació efectuada pel públic, en llur segona edició.

Abans de tancar aquesta pàgina, voldria referir-me a la vandàlica destrucció que està patint el material deportiu públic i, en concret, els pals i cistelles de bàsquet, de les distintes pistes locals. Estan circulant una sèrie d'anerots que es dediquen a destruir aquest material, sense comprendre que costa uns doblers a tot el poble. Ells, que no fan més que mal, donen així satisfacció al seu "ego", o calmen la seva fúria producte d'una borrarxera.

Comportau-vos i siguen bons...